

otrokom in mladostnikom pri razvijanju različnih spretnosti, pozitivne samopodobe in premagovanju medkulturnih in medgeneracijskih preprek (otroci s posebnimi potrebami npr. s pomočjo učenja ljudskih plesov razvijajo gibalne in verbalne spretnosti; na šoli, ki jo obiskujejo številni priseljenci, se učijo avstrijskih in bosanskih pesmi in plesov).

Za razpravami sledijo poročila o raziskavah in projektih, predstavitev Thomasa Nussbaumerja, dobitnika Walter Deutscheve nagrade za leto 2004, poročila o delu posameznih Volksliedwerkov in drugih podobnih ustanov ter nekrologa v spomin Eberharda Würzla in Berta Breita. Bibliografijo novih publikacij in člankov o ljudski pesmi, glasbi, plesu in poeziji, izdanih v Avstriji v letu 2003/2004, je pripravila Michaela Brodl in obsega kar 30 strani, primerljivo diskografijo, ki obsega v letih 2003 in 2004 128 enot, pa je pripravila Nicola Benz. V sklepnem delu so objavljene recenzije 27 knjig, zbornikov, notnega gradiva in zgoščenk.

Publikacija je zanimiva sinteza poročil o konkretnih projektih in terenskem delu in poglobljenih razprav o različnih vidikih akcije *Das Volkslied in Österreich*, kot jo zaznavajo raziskovalci različnih narodov nekdanje skupne monarhije. Vsak s svojega zornega kota sestavljajo mozaično podobo akcije, ki je v marsikateri deželi postavila temelje institucionalnemu raziskovanju ljudske pesmi, čeprav zaradi zgodovinskih okoliščin ni nikoli doživela zelenega zaključka.

Marjeta Pisk

Glasnik Etnografskog instituta Srpske akademije nauka i umetnosti 53. – Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti, Etnografski Institut. – 435 str.

Glasnik Etnografskega inštituta Srpske akademije znanosti in umetnosti (letnik 53), katerega glavna in odgovorna urednica je Dragana Radojčić, ima zelo pestro vsebino, zastopstvo avtorjev je večdisciplinarno in mednarodno. Med avtorji etnoloških prispevkov prevladujejo sodelavci Etnografskega inštituta SANU in Oddelka za etnologijo in antropologijo na Filozofski fakulteti. Vsebina je razvrščena v poglavja Izvirna znanstvena dela, Pregledni članki, Polemika in Prikazi. Težišče prispevkov ponuja zanimiv pogled v današnjo usmerjenost in poudarke etnoloških raziskav v Srbiji.

Večina člankov govori o družbenokulturnih pojavih in medetničnih odnosih v Srbiji, Črni gori, na Kosovu in pri Srbih na Madžarskem in v Romuniji, pretežno na podlagi najnovejših terenskih raziskav. Tako Jelena Čvorović piše o etnični socializaciji Romov v Srbiji in ugotavlja, da je socialna izolacija Romov do neke mere določena z njihovim izročilom; Bojan Žikić obravnava, na podlagi preučevanja v Bečeju in Seleušu, etnične stereotipe v dualnih etnokulturnih skupnostih, ki temeljijo na razlikovanju med nami in njimi; Mladena Prelić obravnava, na podlagi raziskave Srbov v Budimpešti in okolici, etnično eksogamijo kot dejavnik konstrukcije identitete in spremembe, povezane z rastjo mešanih zakonov od polovice prejšnjega stoletja; Sanja Zlatanović podaja, na podlagi terenske raziskave leta

2003, etnografsko skico (po)vojnega vsakdanjika v enklavi Vitina na Kosovu; Mirjana Pavlović obravnava etničnost in integracijo v zgodovinskem kontekstu na zgledu Srbov v Temišvaru;

Slađana Baroš piše o stališčih Srbov »povratnikov« o etnični identiteti Srbov in Hrvatov; Marija Crnić - Pejović obravnava mešane zakone med pravoslavniimi in rimskokatoliškimi prebivalci Hercegnovega pred 2. svetovno vojno; Ljiljana Gavrilović o razmerju med idealnim in resničnim modelom družinske organizacije v patriarhalnih skupnostih, o mestu posameznika v družinski strukturi in možnosti oblikovanja individualne identitete; Jadranka Đorđević piše o enakopravnosti spolov na podlagi raziskave na območju Vranja in o vplivu spola na nasledstvo dobrin v socialističnem obdobju; Dragana Radojičić pa predstavlja apneničarstvo kot izumrlo obrt v Hercegnovem.

Milina Ivanović - Barišić obravnava odnos do mrtvih, ki je zelo značilen za srbsko kulturo, in o zadušnicah kot načinu komuniciranja živih z mrtvimi; Danijel Sinani je raziskoval videnja v zahodni Srbiji, povezana največkrat s smrtjo in prehodom na drugi svet; Marija Ilić se ukvarja z metodo zbiranja folklornih besedil v etnolingvističnih raziskavah na podlagi terenske raziskave pri Srbih v kraju Čip/Szigetcsép na Madžarskem leta 2001; Aleksandar Krel piše o tradicionalnih tekmovalnih otroških igrah kot orodju socializacije otrok v Tovariševu; Lasta Đapović analizira zlo usodo otrok okrutnih staršev v dveh ljudskih pripovedkah; članek Desanke Nikolić je predstavitev etnopsihološke raziskave s poudarkom na delu Jovana Cvijića o psiholoških značilnostih starovlaškega Ere; Marko Stojanović pa piše o alternativni medicini – zdravlilcih duše.

Več piscev se zavzeto loteva tudi razmisleka o najnovejših pojavih v srbski družbi. Tako Miroslava Malešević obravnava, na podlagi raziskave med beograjsko mladino, »pravoslavljene« identitete srbske mladine kot posledico vrnitve cerkve v javno sfero, njene rastoče avtoritete in vloge v oblikovanju nacionalne identitete; Gordana Blagojević predstavlja sprejemanje cerkvene bizantinske glasbe v Beogradu ob koncu 20. in na začetku 21. stoletja kot sredstva za izražanje prvenstveno nacionalne identitete na območju beograjsko-karlovske metropolije; Jana Bačević v članku »Veronauk in (ali) evronauk« objavlja kritiko sestavin izobraževalne reforme 2000–2003, spregovori tudi o uvajanju uvajanje etnologije in antropologije v šole.

Več člankov govori tudi o sodobni popularni kulturi in elektronskih medijih. Aleksandra Pavičević analizira pojav, da se poznana slika Belega angela iz samostana Mileševo v sodobni popularni kulturi v Srbiji pogosto izloča iz konteksta slike Kristusovega groba s prinašalkami dišav in se pojavlja kot samostojna celota, reproducirana na najrazličnejših gradivih; Miroslava Lukić - Krstanović se je v sodelovanju s Centrom za sociološke raziskave Filozofske fakultete v Novem Sadu lotila etnološke razlage publike na Exit Noise Summer Festu, največem glasbenem festivalu v JV Evropi, na Petrovaradinski trdnjavi v Novem Sadu; Ivan Đorđević je preučil delovanje foruma, svojevrstne skupnosti na svetovnem spletu, na zgledu ljubiteljev znanstvene fantastike pod imenom »Znak Sagite«; Srđan Radović pa si je postavil vprašanje o tem, kako so mediji vplivali na odziv srbske javnosti na pojav cunamija,

in ugotovil introvertiranost medijskega diskurza Dnevnika, osrednje informativne oddaje srbske televizije, v katerem so svetovni dogodki marginalizirani.

Prispevke so napisale tudi tri ruske avtorice iz Moskve. Elena Uzeneva na podlagi analize 5000 bolgarskih pregovorov odkriva kulturne stereotipe in prevladujoče predstave o moškem in ženski; Natalija L. Puškareva piše o vsakdanjem življenju skozi oči etnologa in o razliki med etnološkim raziskovanjem vsakdanjega življenja in zgodovino vsakdanjega življenja kot delom »nove socialne zgodovine«; Marina Martinova pa je napisala članek o etnologiji v Rusiji in o novih projektih Inštituta za etnologijo in antropologijo Ruske akademije znanosti in umetnosti v Moskvi.

Zunajevropske teme zastopa članek Lyla B. Steadmana iz mesta Tempe v Arizoni v ZDA o avstralskem sorodstvu.

Ob koncu beremo zanimivo polemiko, ki jo je spodbudilo delo evolucijskega biologa Jareda Diamonda (*Guns, Germs and Steel. The Fates of Human Societies*. New York, 1997), spod peres J. Philippa Rushtona in Aleksandra Palavestre (prevod knjige je izšel pod naslovom Đared Dajmond, *Mikrobi, puške in jeklo. Sudbine ljudskih društava*. Dosije i Službeni list SCG, 2004).

Mojca Ravnik

Jan McMillen (ur.), *Gambling Cultures. Studies in history and interpretation*. – London and New York: Routledge, 1999. – 321 str.

Fenomen iger na srečo je bil v različnih oblikah poznan v vseh družbah in kulturah, toda proces legalizacije in komercializacije se je začel šele v 60. letih prejšnjega stoletja. Čas liberalizacije socialnih vrednot v zahodnih industrializiranih družbah je v igralništvu videl novo priložnost za komercialni interes. V primeru iger na srečo v igralnicah so bile tradicionalne igralniške kulture vključene v širši politično-ekonomski razvoj, razcvet množičnega turizma in industrije zabave.

Glavni namen zbornika je postaviti igre na srečo v širši kontekst družbenega razvoja in postaviti nekatera vprašanja, ki se ujemajo z glavnimi odločitvami »ustvarjalcev« politik iger na srečo. Vsak izmed prispevkov skuša do neke mere določiti razmerje med politikami iger na srečo in družbenokulturnim okoljem, pri tem pa je poudarek na kulturnih praksah in organizaciji sodobnih iger na srečo. Več prispevkov v zborniku govori o igrah na srečo v kontekstu širše globalne ureditve, ki prinaša izjemno hitro širjenje komercialnih igralniških praks in tehnologij prek nacionalnih meja. Avtorji sicer obravnavajo različne igralniške prakse, pri vseh pa se kaže pomen kulture v igralniških politikah. Uporabljam splošen izraz igre na srečo, čeprav v angleško-slovenskih slovarjih vedno najdemo prevod termina *gambling* kot hazard oz. hazardne igre. Ta oznaka ima v slovenščini nekoliko negativen prizvok, zato se ji izogibam, oz. jo uporabljam le tam, kjer je to kontekstualno nujno in potrebno.